

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНЕ КАРАШТУУ
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК ИЛИМДЕР АКАДЕМИЯСЫ
ТҮШТҮК БӨЛҮМҮ**

**МЕДИЦИНАЛЫК БИОЛОГИЯ КӨЙГӨЙЛӨРҮН
ИЛИМИЙ ИЗИЛДӨӨ ИНСТИТУТУ**

1994

31

2025

ЖЫЛ

Ош шаары, 2025-ж.

МЕДИЦИНАЛЫК БИОЛОГИЯ КӨЙГӨЙЛӨРҮН ИЛИМИЙ ИЗИЛДӨӨ ИНСТИТУТУ

Директор: б.и.д., профессор, КР УИА
мүчө- корр Жумабаева Таасилкан
Токтомаматовна

КР УИА ТБ Медициналык проблемалар институту (учурда Медициналык биология көйгөйлөрүн илимий изилдөө институту) Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын президиумунун №3 “Жаңы институттарды түзүү” жөнүндөгү жобонун негизинде 1994-жылы 28-ноябрда жана КР УИА түштүк регионалдык бөлүмүнүн бюросунун 1994 – жылынын 23 – сентябрындагы №5/6 жана 28-ноябрдагы №6/1 буйругунун негизинде түзүлгөн. Институт ачылган күндөн баштап директорлук кызматта 2016-жылга чейин Р.М. Тойчуев иштеп келди. 2017-жылынын 1-сентябрынан баштап Бишкек шаарындагы Тоо физиологиясы институтуна кошулуп, медициналык проблемалар бөлүмү болуп

түзүлүлгөн, анын башчысы болуп м.и.д., профессор И.Тайчиев дайындалып 2022-жылга чейин иштеген. 2022-жылдын 12-апрелинде Тоо институтунан Медициналык-биологиялык көйгөйлөрүн илимий изилдөө институту болуп кайра түзүлүп, жетектөө үчүн б.и.д., профессор, УИА мүчө-корреспонденти Т.Т. Жумабаева дайындалып, учурда иштеп келүүдө.

Учурда институтта 4 лаборатория бар.

1. Клиникалык лаборатория (КЛ), лаборатория башчысы м.и.д., профессор, КР УИАнын корреспондент мүчөсү Ешиев А.М., https://medbioresearchers.kg/lab_clinical.php

2. Биомедициналык изилдөө лабораториясы (БМИЛ) лаборатория башчысы улук илимий кызматкери м.и.к., доцент Сакибаев К.Ш., https://medbioresearchers.kg/lab_biomedical.php

3. Экосанитардык изилдөөлөр жана микробиология лабораториясы (ЭИБЛ) лаборатория башчысы улук илимий кызматкери б.и.к., Аргынбаева А.Т. https://medbioresearchers.kg/lab_ecosan_microbio.php

4. Баткен регионунун туруктуу өнүгүүсүн изилдөө лабораториясы, башчысы улук илимий кызматкери б.и.к., доцент Саматова А.А., https://medbioresearchers.kg/lab_batken.php

Кызматкерлердин жалпы саны - 30 анын ичинен: - илимий кызматкерлер - 18, илимдин докторлору, КР УИАнын корреспондент мүчөлөрү -2, илимдин кандидаттары-10, жаш окумуштуулардын катышы – 25 %.

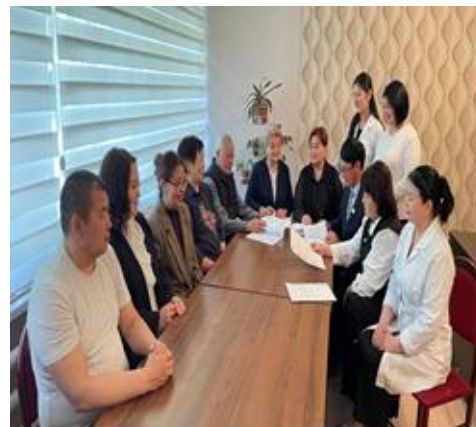
Кыргыз Республикасынын түштүк чөлкөмүндө медициналык биология көйгөйлөрүн илимий изилдөө институтун ачуу зарылдыгы келип чыккан. Советтер Союзунун мезгилинде бардык илим изилдөө институттары республиканын түндүк бөлүгүндө жайгашып, Союз таркагандан кийин түштүк чөлкөмүнө, жыл бою такай келип илимий изилдөө иштерин жүргүзүү мүмкүнчүлүгү жок болгон.

Климаттын кескин өзгөрүүсү, туруктуу өнүгүү, экологиялык көйгөйлөрү (пестициддердин, радионуклиддердин, оор металлдардын туздарынын, углеводороддордун, тамекинин ууларынын жана башка табигый шарттардын терс таасирлеринин тийгизген таасири) жаралган.

Түштүктө бет жаак оорулары, балдардын жана энелердин өлүмүнүн көбөйүшү, жалпы генофонддун начарлашына себеп болгон. Учурда ал көйгөйлөр боюнча алгылыктуу иштер жүргүзүлүп жатат.

ИНСТИТУТТА ОКУМУШТУУЛАР КЕҢЕШИ ИШТЕЙТ

2023-жылдан бери институтта Окумуштуулар кеңеши иштейт. Ар түрдүү илимий багытта талкуулар өткөрүлүп турат. Институттун илимий кызматкерлери, аспиранттары жана илимий изилдөөчүлөрү тарабынан жазылган 600дөн ашык илимий эмгектер жарыяланды, анын ичинде 400дөн ашыгы коңшу жана алыскы чет өлкөлөрдө жарыяланган (Россия, Казакстан, Азербайжан, Армения, Беларусия, Грузия, Тажикстан, Түркмөнстан, Өзбекстан, Молдова, Түркия, Румыния, АКШ, Чехия, Түштүк Корея, Ирландия, Канада, Испания, Сингапур, Швейцария жана башка жерлерде басылып чыккан). Үч монография, үч окуу китеби, сегиз методикалык көрсөтмө (методикалык сунуштар) жарыяланган, сегиз ойлоп табууга патент, 13 автордук укук күбөлүгү жана дээрлик 100 рационализатордук сунуш сертификатталган. Алынган патенттердин жана рационализатордук сунуштардын 65%дан ашыгы өндүрүшкө киргизилген жана ооруларды дарылоо жана алдын алуу үчүн медицина тармагында колдонулган.

Институттун кызматкерлери иш учурунда

Эл аралык кызматташтык: Институттун илимий кызматкерлери ар түрдүү багытта изилдөөлөрдү жүргүзөт жана Оштогу көптөгөн университеттердин изилдөө борборлору, жеке клиникалык дарылоо мекемелери, ошондой эле жакын жердеги 30дан ашык (Россияда 20дан ашык, Тажикстанда 4, Өзбекстанда 5, Казакстанда, Арменияда, Азербайжанда жана Грузияда 4) жана 25тен ашык алыскы өлкөлөрдө (Улуу Британия, Канада, Израиль, Европа жана Кытайдан келген окумуштууларды кошо алганда), ошондой эле эл аралык уюмдар (BACAC, ЕККУ, Melliokontakt, ISES, ISEE жана Эл аралык НСН жана пестициддер ассоциациясы) менен тыгыз кызматташат.

Институттун илимий кызматкерлери кыска мөөнөт ичинде 5 докторлук жана 30дан ашык кандидаттык диссертацияларды коргошту, ал эми көптөгөн илимий кызматкерлер учурда өз алдынча изилдөөлөрүнүн үстүндө иштеп жатышат.

Илимий кадрлар, илимий кадрларды даярдоо. 2025-жылы Медициналык биология көйгөйлөрүн илимий изилдөө институтунун 7 изденүүчүсү кандидаттык диссертациясын ийгиликтүү корголду. <https://medbioresearchers.kg/announcements.php>

Институттун даареги: Ош ш., Өзгөн көчөсү. 130-А

Тел: (03222), 2-13-95, 4-41-02

Факс: (03222) 2-13-95

E- mail: amanaiosh@rambler.ru

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТЕ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

ЮЖНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ
МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ**

1994 год

31
ГОД

2025 год

Город Ош, 2025 год.

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ

Директор: д.б.н., профессор, член-корр.
НАН КР. Жумабаева Таасилкан
Токтомаматовна

Институт медицинских проблем ЮО НАН КР (ныне Научно-исследовательский институт медико-биологических проблем) создан на основании Постановления Президиума Национальной академии наук Кыргызской Республики №3 от 28 ноября 1994 года «О создании новых институтов», приказа №5/6 от 23 сентября 1994 г. и приказа № 6/1 от 28 ноября 1994 г., изданных Южным региональным отделением Национальной академии наук Кыргызской Республики. Со дня открытия института и до 2016 года директором являлся Р.М. Тойчуев. С 1 сентября 2017 года Институт медицинских проблем присоединился к Институту горной физиологии (г. Бишкек) и был создан отдел медицинских проблем. Возглавил отдел профессор И.Тайчиев. Он

занимал эту должность до 2018 года. 12 апреля 2022 г. в результате реорганизации Института горной физиологии и медицины был образован НИИ медико-биологических проблем. С января 2023 г. директором института стала д.б.н., профессор, член-корреспондент НАН КР Т.Т. Жумабаева.

В настоящее время институт располагает 4 лабораториями:

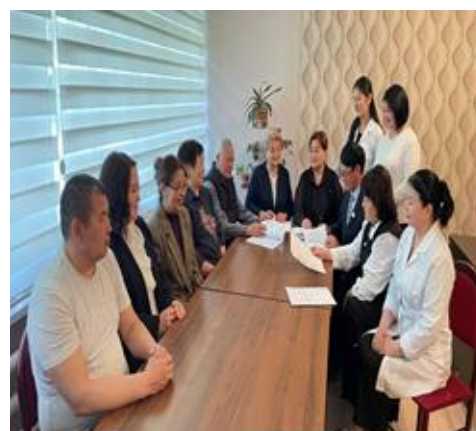
1. Клиническая лаборатория (КЛ), заведующий лабораторией - д.м.н., профессор, член-корреспондент НАН КР Ешиев А.М. https://medbioresearchers.kg/lab_clinical.php
2. Лаборатория «Биомедицинских исследований» (БМИ), заведующий лабораторией - старший научный сотрудник, к.м.н., доцент Сакибаев К.Ш. https://medbioresearchers.kg/lab_biomedical.php
3. Лаборатория «Экосанитарных исследований и микробиологии» (ЭИМ) - заведующий лабораторией, старший научный сотрудник, к.б.н., доцент Аргынбаева А.Т. https://medbioresearchers.kg/lab_ecosan_microbio.php
4. Лаборатория «Исследований устойчивого развития Баткенской области», заведующий лабораторией - к.б.н., доцент Саматова А.С. https://medbioresearchers.kg/lab_batken.php

Общая численность сотрудников – 30. Из них: научные работники – 18, доктора наук, члены-корреспонденты НАН КР – 2, кандидаты наук – 11, доля молодых ученых – 25,0%.

Необходимость открытия Научно-исследовательского института медико-биологических проблем в южном регионе КР, была продиктована тем, что во времена Советского Союза все научно-исследовательские институты располагались в северной части республики, а после распада Союза отсутствовала возможность регулярно приезжать в южный регион для проведения научных исследований в течение всего года. Резкие изменения климата, загрязнение окружающей среды пестицидами, радионуклидами, воздействие солей тяжелых металлов, углеводов, табачных ядов и других негативных последствий природных условий также создавали множество проблем. На юге рост челюстно-лицевых заболеваний, детской и материнской смертности вызвал ухудшение общего генофонда. В настоящее время ведется постоянная работа по решению этих проблем.

В ИНСТИТУТЕ ИМЕЕТСЯ УЧЕНЫЙ СОВЕТ

С момента открытия в Институте действует Ученый совет. Ведутся дискуссии по различным научным темам. Научными сотрудниками института, аспирантами и соискателями опубликовано более 600 научных работ, из них более 400 опубликовано в странах ближнего и дальнего зарубежья (Россия, Казахстан, Азербайджан, Армения, Белоруссия, Грузия, Таджикистан, Туркменистан, Узбекистан, Молдавия, Турция, Румыния, США, Чехия, Южная Корея, Ирландия, Канада, Испания, Сингапур, Швейцария и др.) Опубликованы три монографии, три учебника, 8 методических указаний (методических рекомендаций), засвидетельствовано 8 патентов на изобретения, 13 авторских свидетельств, около 100 рационализаторских предложений. Более 65% полученных патентов и рационализаторских предложений внедрены в производство и используются в медицинской сфере для лечения и профилактики заболеваний.

Коллектив института во время работы

Сотрудники института: Защищено 5 докторских и более 30 кандидатских диссертаций, многие научные сотрудники в настоящее время работают над собственными исследованиями.

Международное сотрудничество института:

НИИМБП проводит различные виды исследований и тесно сотрудничает с научными центрами многих вузов г. Ош, а также с частными клиническими лечебными учреждениями, более чем с 30 научными учреждениями из стран ближнего зарубежья (более 20 НИИ России, 4 Таджикистана, 5 Узбекистана, 4 Казахстана, Армении, Азербайджана, Грузии) и более чем с 25 НИИ из стран дальнего зарубежья. У Института налажены научные связи с учеными из Великобритании, Канады, Израиля, Европы, Китая, международными организациями (BACAS, ОБСЕ, Мелиоконтакт, ISES, ISEE, International HCN & Pesticides Association).

Подготовка научных кадров. В 2025 году 7 соискателей НИИ медико-биологических проблем успешно защитили кандидатские диссертации.

<https://medbioresearchers.kg/announcements.php>

Адрес института: Кыргызская Республика,

Город, Ош, улица Узгенская, 130-А

Телефон: (03222), 2-13-95, 4-41-02.

Факс: (03222) 2-13-95

Электронная почта: amanaosh@rambler.ru